

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВИТИ
«ВІННИЦЬКИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ КОЛЕДЖ»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВИТИ ТА МУЗИЧНОГО
МИСТЕЦТВА

Кафедра теорії та методики музичного виховання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної роботи

Когутюк О. В.

« 04 » вересня 20 23 р

РОБОЧА ПРОГРАМА ОБОВ'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО
НАВЧАННЯ ТА ВИХОВАННЯ
(МЕТОДИКА РОБОТИ
З ВОКАЛЬНИМ АНСАМБЛЕМ)

підготовки бакалавра
галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта
спеціалізації Музичне мистецтво

2023 – 2024 навчальний рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Теорія та методика музичного навчання та виховання (Методика роботи з вокальним ансамблем)» для спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
Мова навчання – українська

Розробник: Ковальчук Володимир Володимирович, голова циклової комісії викладачів хорового диригування та постановки голосу, заслужений працівник культури України, викладач вищої категорії, викладач-методист

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри теорії та методики музичного виховання

Протокол № 1 від « 30» серпня 2023 року

Завідувач кафедри С. Іскра

Іскра С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Обов'язкова
Модулів – 2	Спеціальність: 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки
Змістових модулів – 2		1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання не передбачено		
Загальна кількість годин – 60		Семестр I
		Аудиторні заняття 32 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 2	Ступінь вищої освіти бакалавр	Лекції 6 год.
		Практичні заняття 20 год.
		Семінарські заняття 6 год.
		Лабораторні заняття 0 год.
		Індивідуальні заняття 0 год.
		Самостійна робота 28 год.
		Вид контролю: Залік

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи
% становить: для денної форми навчання – 53% - 47%

Передумови для вивчення дисципліни: навчальні дисципліни «Хорове диригування», «Хорознавство», «Постановка голосу», «Сольфеджіо», «Теорія музики».

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Мета дисципліни «Теорія та методика музичного навчання та виховання (Методика роботи з вокальним ансамблем)» – підготовка студентів до професійної діяльності у загальноосвітній школі на уроках музичного мистецтва та у позаурочний час.

2.2. Завданнями вивчення дисципліни є:

- розвиток професійного інтересу до ансамблевого співу як основи музичної діяльності вчителя у школі;
- створення навчального вокального колективу з достатньо високим виконавським рівнем. Знайомство з різними стилями та жанрами вокальної музики, умовами та принципами вибору навчального репертуару;
- виховання художнього смаку (виразність виконання, відчуття і передача стилю, форми, змісту вокального твору у відповідній вокальній манері, штихах, нюансах тощо);
- формування хормейстерського мислення, хормейстерських якостей майбутніх вчителів музики у процесі засвоєння музичного матеріалу;
- удосконалення професійних здібностей;
- навчання методиці і практики роботи з вокальним ансамблем.

2.3. Програмні компетентності дисципліни «Теорія та методика музичного навчання та виховання (Методика роботи з вокальним ансамблем)»

2.3.1. Загальні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі середньої освіти, що передбачає застосування теоретичних знань і практичних умінь з наук предметної спеціальності, педагогіки, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання й розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, до комунікації іноземною мовою за предметною спеціальністю.

ЗК4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук, аналіз та обробку інформації з різних джерел, ефективно використовувати цифрові ресурси та технології в освітньому процесі.

ЗК5. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (мотивів).

ЗК6. Здатність до міжособистісної взаємодії та роботи у команді у сфері професійної діяльності, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК8. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та значення у розвитку суспільства, техніки і технологій.

2.3.2. Фахові компетентності

ФК1. Здатність перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету.

ФК2. Здатність забезпечувати навчання учнів державною мовою; формувати та розвивати їх мовно-комунікативні уміння і навички в області предметної спеціальності.

ФК3. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання і виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

ФК4. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності засобами навчального предмету та інтегрованого навчання; формувати в них ціннісне ставлення, розвивати критичне мислення.

ФК5. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів на засадах компетентнісного підходу, аналізувати результати їхнього навчання.

ФК6. Здатність до формування колективу учнів; знаходження ефективних шляхів мотивації їх до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання); спрямування на прогрес і досягнення з урахуванням здібностей та інтересів кожного з них.

ФК7. Здатність до здійснення професійної діяльності з дотриманням вимог законодавства щодо охорони життя й здоров'я учнів (зокрема з особливими освітніми потребами); використання здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу.

ФК8. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК9. Здатність аналізувати власну педагогічну діяльність та її результати, здійснювати об'єктивну самооцінку і самокорекцію своїх професійних якостей.

2.3.3. Предметні компетентності

ПК 1. Здатність до інтеграції знань з педагогіки, психології, музичного мистецтва, синтезу мистецтв, інших навчальних предметів та їх застосування в освітньому процесі.

ПК 2. Здатність вільно використовувати музично-педагогічний та художній тезаурус на основі системного знання історико-теоретичних основ з педагогіки, психології, педагогіки мистецтва, інформаційних технологій, сучасного мистецтвознавства, технології виховної, організаційної, художньо-творчої роботи в закладах загальної середньої, позашкільної та спеціалізованої освіти.

ПК 3. Здатність до використання національних та світових освітніх парадигм творчого розвитку особистості засобами мистецтва,

культуровідповідних концепцій, принципів, технологій, методів, форм проведення уроків музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво», керівництва музично-естетичним розвитком та дозвіллям школярів на засадах діалогової взаємодії; володіння сучасними діагностичними методиками оцінювання динаміки навчальної успішності учня та програмним інструментарієм дистанційної музичної освіти.

ПК 4. Здатність до творчого проектування, змістовного наповнення та оформлення позакласних та позашкільних музично-виховних та мистецьких заходів (лекції-концерти, концерти, музично-літературні вітальні, мистецькі конкурси, музичні квести, інші форми учнівської музичної та мистецької творчості).

ПК 5. Здатність транслювати емоційно-ціннісне ставлення до національного і світового музичного та інших видів мистецтва через художньо-педагогічну та музично-виконавську інтерпретацію творів мистецтва.

ПК 6. Здатність демонструвати у процесі колективного та індивідуального музикування музично-виконавські навички поєднання вокально-хорових, диригентських, інструментальних, інтерпретаційних, артистичних умінь, виконавської надійності.

ПК 7. Здатність бути творчою та креативною особистістю, прагнути до постійного та систематичного вдосконалення власної професійної музично-педагогічної та виконавської майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у сфері педагогіки мистецтва.

ПК 8. Здатність впроваджувати здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та працювати з учнями з особливими освітніми потребами.

2.4. Програмні результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен *знати та вміти*:

ПРН 1. Розуміє, пояснює і транслює духовні, національні, етико-естетичні, мистецькі цінності в навчально-виховну діяльність вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 2. Пояснює та оперує базовими категоріями вітчизняної та світової музичної педагогіки, музичної психології, сучасної педагогіки мистецтва, музикології, мистецтвознавства, технологій музично-педагогічної та мистецько-інформаційної діяльності.

ПРН 3. Володіє і використовує тезаурус музичного мистецтва та мистецтва, аналізує та систематизує зміст програмно-методичного інструментарію музично-педагогічної та мистецької діяльності.

ПРН 4. Знає і застосовує форми, методи, художньо-педагогічні засоби, освітні технології розвитку творчої особистості засобами мистецтва із урахуванням індивідуальних і вікових особливостей дітей дошкільного віку, учнів та різноманітних освітніх умов.

ПРН 5. Здійснює добір і застосовує сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки навчальної успішності учня в галузі музичного мистецтва.

ПРН 6. Знає особливості розвитку європейської та вітчизняної музичної культури, педагогічні концепції музично-естетичного виховання дітей дошкільного віку та школярів і застосовує у своїй музично-педагогічній діяльності.

ПРН 7. Володіє комплексом знань особливостей музично-педагогічної діяльності вчителя музичного мистецтва, музичного керівника, застосовує методи активізації мистецько-творчого розвитку учнів та дітей дошкільного віку, сприяє вихованню художньо обдарованої особистості.

ПРН 8. Знає психолого-педагогічні аспекти навчання, виховання, розвитку дітей дошкільного віку та учнів, демонструє критичне ставлення до світоглядних теорій у процесі розв'язання соціальних і мистецько-професійних завдань.

ПРН 9. Реалізує державний освітній стандарт в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, закладах позашкільної освіти.

ПРН 10. Здійснює добір і застосовує сучасні діагностичні методики оцінювання динаміки розвитку дітей дошкільного віку, навчальної успішності учня, проводить теоретичне та експериментальне дослідження в галузі музичного мистецтва.

ПРН 14. Демонструє вміння вирішувати музично-педагогічні проблеми, оригінальність і гнучкість творчого мислення у процесі конструювання, інтерпретації та реалізації музично-педагогічних ситуацій.

ПРН 15. Володіє елементами логічного й образного мислення, демонструє уміння аналізувати і синтезувати, виділяти головне в освітній та організаційній діяльності вчителя музичного мистецтва та музичного керівника.

ПРН 16. Здійснює добір і застосовує здоров'язбережувальні технології розвитку особистості засобами мистецтва та вміє використовувати життєтворчий потенціал мистецтва, у тому числі й в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку, учнями з особливими освітніми потребами.

ПРН 17. Застосовує сучасні педагогічні та інформаційні технології для забезпечення якості освітнього процесу в закладах дошкільної та загальної середньої освіти та закладах позашкільної освіти.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Змістовий модуль 1. Організація діяльності вокального ансамблю.

Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з вокальним ансамблем.

Поняття вокального ансамблю. Класифікація вокальних ансамблів. Типи і види вокальних ансамблів. Набір учасників колективу, їх прослуховування, визначення типу співацького голосу та робочого діапазону, тембру й сили звучання. Формування складу окремих партій та ансамблю в цілому. Проведення зборів колективу, обрання активу в ансамблі. Організація репетиційного процесу (підготовка приміщення, навчально-методичної та нотної літератури, музичних інструментів тощо. Складання розкладу репетицій, проектування та пошиття сценічних костюмів, робота з адміністрацією (придбання апаратури та іншого обладнання для проведення занять і концертних виступів). Розспівування ансамблю. Різноманітність характеру вправ. Оптимальна текстура вправ для розспівування.

Тема 2. Підготовка репертуару та робота над творами для дитячих вокальних ансамблів.

Робота із збірками дитячого пісенного матеріалу. теоретичний аналіз творів для дитячих ансамблів різних вікових груп. Проектування плану роботи над ансамблевим твором. Читання партитури та спів окремих партій. Визначення виконавських труднощів та методів роботи над формуванням навичок ансамблевого співу у школярів. Урахування вікових особливостей виконавців та рівня їх музичної підготовки.

Розділ 2. Змістовий модуль 2. Методика роботи над вивченням музичних творів з вокальним ансамблем.

Тема 3. Моделювання репетиційного процесу у вокальному ансамблі.

Умови, що визначають план розучування твору з ансамблем: рівень виконавської майстерності колективу, особливості інтерпретації обраного твору, кількість годин для репетиційної роботи. Етапи розучування твору з ансамблем – засвоєння вокально-технічних вимог та робота над створенням художнього образу. Способи розучування твору залежно від віку і рівня музичної підготовки учасників та від складності самого твору: за партіями, загальним ансамблем. Схема роботи над вивченням твору: попередня домашня робота керівника; репетиційна робота – чорнова робота, художнє виконання твору. Основи техніки диригування.

Тема 4. Моделювання сценічних ситуацій на заняттях вокального ансамблю.

Формування в учасників ансамблю навичок сценічної діяльності (робота в різних акустичних умовах, формування навичок роботи з мікрофонами, рух по сцені, поєднанні сценічних рухів зі співом, співацька постава, міміка, жести) Розвиток слухових навичок у процесі виконання ансамблевих творів з оркестром інструментальним ансамблем, під фонограму «-1» тощо. Правильне розміщення вокального ансамблю на сцені. Психологічна настанова, створення стану емоційного піднесення, впевненості у своїх силах і творчих можливостях. Поведінка за лаштунками. Методика проведення генеральної репетиції. Аналіз

виступу колективу та постановка нових завдань для наступних концертних виступів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістовних модулів	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	У тому числі				
л		с.з.	п	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
РОЗДІЛ 1.						
Змістовий модуль 1.						
Організація діяльності вокального ансамблю						
Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з вокальним ансамблем.		2	2	4		6
Тема 2. Підготовка репертуару та робота над творами для дитячих вокальних ансамблів.		2		4		8
Разом за змістовим модулем 1	28	4	2	8		14
Розділ 2.						
Змістовий модуль 2.						
Методика роботи над вивченням музичних творів з вокальним ансамблем						
Тема 3. Моделювання репетиційного процесу у вокальному ансамблі.		2	2	6		8
Тема 4. Моделювання сценічних ситуацій на заняттях вокального ансамблю.			2	6		6
Разом за змістовим модулем 2	32	2	4	12		14
Усього годин	60	6	6	20		28

5. Теми семінарських занять

№ п.п.	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з вокальним ансамблем.	2
2	Тема 3. Моделювання репетиційного процесу у вокальному ансамблі.	2
3	Тема 4. Моделювання сценічних ситуацій на заняттях вокального ансамблю.	2
	Разом	6

6. Теми практичних занять

№ п.п.	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з вокальним ансамблем.	4
2	Тема 2. Підготовка репертуару та роботи над творами для дитячих вокальних ансамблів.	4
3	Тема 3. Моделювання репетиційного процесу у вокальних ансамблях.	6
4	Тема 4. Моделювання сценічних ситуацій на заняттях вокального ансамблю.	6
	Разом	20

7. Теми лабораторних занять

№ п.п.	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні і практичні основи організації роботи з вокальним ансамблем.	6
2	Тема 2. Підготовка репертуару та роботи над творами для дитячих вокальних ансамблів.	8
3	Тема 3. Моделювання репетиційного процесу у вокальних ансамблях.	8

4	Тема 4. Моделювання сценічних ситуацій на заняттях вокального ансамблю.	6
	Разом	28

9. Індивідуальні завдання (не передбачено)

10. Методи та технології навчання

Словесний (викладення основних положень теорії та методики викладання ансамблевого співу);

– ілюстративний (показ викладачем вокально-виконавських методів і прийомів);

– ілюстративно-словесний (поєднання викладачем пояснень з ілюстрацією вокально-виконавських і методичних прийомів);

– репродуктивний (відтворення студентами педагогічних і методичних прийомів, проілюстрованих викладачем);

– репродуктивно-варіативний (поєднання студентом запропонованих викладачем прийомів з іншими формами й методами вокально-виконавської та педагогічної діяльності);

– креативний, творчий (створення студентами оригінальних варіантів інтерпретації вокальних вправ та ансамблевих творів; нестандартний підхід до розв'язання педагогічних ситуацій; опанування навичок педагогічної імпровізації);

– проблемно-пошуковий (самостійний пошук студентом засобів і способів розв'язання проблемних ситуацій у процесі виконання навчальних і педагогічних завдань);

– педагогічне проектування (створення власного проекту роботи над ансамблевим твором чи методики навчання ансамблевого співу із застосуванням інноваційних технологій; підготовка ІНДЗ з обраної теми);

– педагогічне моделювання (імітація в навчальному процесі педагогічних ситуацій і професійної діяльності викладача сольного);

– педагогічний аналіз (формування педагогічного мислення студентів у конкретних педагогічних ситуаціях засобом аналізу власних дій та діяльності інших студентів);

– інтеграції (акумуляція і синтез знань з різних фахових дисциплін у процесі вирішення вокально-виконавських і педагогічних завдань).

11. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання:

Індивідуальне опитування, повідомлення; тестування, підсумкове опитування; оцінювання презентацій; уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми контролю: індивідуальна, фронтальна і групова перевірки, поточне оцінювання, практичний контроль, модульний контроль.

В основу оцінювання знань студента покладені такі якісні характеристики:

- широта й глибина знань в обсязі навчальної програми;
- творче опанування теоретичного і практичного змісту курсу;
- обґрунтованість і аргументованість відповідей, точність визначень;
- самостійність і конструктивізм мислення.

Відмінно (А) студент одержує, якщо в своїй відповіді він виявив всебічні систематизовані, глибокі знання з курсу «Теорія та методика музичного навчання та виховання (Методика роботи з вокальним ансамблем)» в обсязі програмного матеріалу, здатність правильно виконувати завдання, передбаченні програмою, розспівувати ансамбль впевнено, використовуючи різноманітні вокальні вправи, чисто інтонувати, миттєво реагувати на неточності виконання ансамблем запропонованих творів. Володіння інформацією, що міститься в основній і додатковій літературі, рекомендованій кафедрою, щодо підбору репертуару для ансамблю, а також продемонстрував здатність до самостійного аналізу і творчого розв'язання поставлених завдань. Така оцінка виставляється за всі правильно виконані практичні і теоретичні завдання.

Дуже добре (В) студент одержує, якщо у своїй відповіді він виявив знання програмного матеріалу в повному обсязі, засвоїв основну літературу,

рекомендовану програмою, студент інтонує чисто, на високому рівні володіє методикою роботи з ансамблем, розспівує колектив впевнено, володіє зрозумілим диригентським жестом переважну більшість завдань виконує правильно, але не завжди помічає помилки у звучанні вокального колективу.

Добре (С) студент отримує, якщо при загальному знанні програмного матеріалу студент протягом вивчення курсу у виконанні завдань припускався суттєвих помилок, нечисто інтонував, не впевнено розспівував колектив, вчасно не реагував на неточності у звучанні вокального колективу.

Задовільно (D) оцінюється відповідь студента, в якій він виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і роботи, продемонстрував здатність до виконання завдань, передбачених програмою, на рівні репродуктивного відтворення. Розспівування колективу проводить не впевнено, робить грубі помилки у підборі методів роботи з ансамблем. Така оцінка виставляється студенту, який володіє необхідним резервом знань для усунення допущених помилок під керівництвом викладача. При виконанні лише половину практичних завдань студент отримує **достатньо (E)**.

Незадовільно (FX) оцінюється виконання практичних і теоретичних завдань, де студент виявив серйозні прогалини в знанні основного матеріалу, допустив принципові помилки при виконанні завдань, продемонструвавши рівень, нижчий від репродуктивного відтворення. Такий рівень виявляє не підготовленість студента до самостійної роботи з вокальним ансамблем.

Незадовільно (F) студент отримує у випадку, якщо не виконав більшість поточних форм контролю і виконав менше половини завдань, передбачених програмою.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота						Підсумковий контроль (залік)	Загальна Кількість балів
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				
T1	T2	ЗМ №1	T3	T4	ЗМ №2	20	100
10+6	14+8	38	14+8	14+6	42		

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Сума балів за всі види навчальної дисципліни	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

- навчальна програма дисципліни;
- робоча навчальна програма.
- конспекти лекцій;
- методичні вказівки і завдання щодо виконання семінарських робіт з дисципліни;

- методичні вказівки щодо організації самостійної роботи студентів з навчальної дисципліни.

14. Рекомендовані джерела інформації

1. Болгарський А. Г. Деякі аспекти формування художньо-творчих вмінь у майбутнього вчителя музики / А. Г. Болгарський // Творча особистість вчителя: проблеми теорії і практики : зб. наук. праць. – К. : УДПУ, 1997. – С. 290–293.
2. Зарицький А., Зарицька А., Мрочко В., Кириченко І., Гонтар О. Вокальний ансамбль: теорія і практика [Електронне видання] : навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 025 «Музичне мистецтво. 2022. 170 с.
3. Карпенко Е. В. Диригентсько-хорова підготовка вчителя музики : Навчально-методич. посібник для викладачів та студентів музично-педагогічних факультетів педагогічних вузів та педагогічних коледжів. – Суми : видавничо-виробниче підприємство «Мрія-1», 2001. – 112 с.
4. Овчаренко Н. Основи вокальної методики: науково-методичний посібник. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2006. – 116 с.
5. Пляченко Т.М. Методика викладача вокалу: навчально-методичний посібник для студентів мистецького факультету (Спеціальність «Музична педагогіка і виховання»). – Кіровоград: КДПУ, 2005. – 80 с.
6. Пляченко Т.Н. Вокально-хорова підготовка будучих учителів музики в умовах групового навчання на музично-педагогічному факультеті: дисс... канд. Пед. Наук. – М., 1993 – 230 с.
7. Хрестоматія з хорового співу. Співає «Жайвір». Львів. Край, 2008. 478 с.

15. Інші інформаційні ресурси

1. Медіа-книга українського співу
<https://parafia.org.ua/mediateka/>
2. Нотна бібліотека капели «Дударик»

<http://www.library.dudaryk.ua/ua/compositions>

3. Хорова музика світу

<https://www.musicaneo.com/sheetmusic/free/>

4. Онлайн-бібліотека

<https://sydirvorobkevych.wixsite.com/choumimsv/%D0%B1%D1%96%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0>